

РОБЪРТ ШЕКЛИ ЧУДОВИЩАТА

Превод от английски: Александър Кючуков, 1990

chitanka.info

Кордовир и Хем стояха на върха на скалистата планина и гледаха новото явление. Двамата бяха напълно доволни. В последно време нищо ново не се беше случвало.

— Между другото — забеляза Хем, — той отразява слънцето. Навярно е от метал.

— Изглежда — съгласи се Кордовир. — Но как ли се държи във въздуха?

И двамата се загледаха надолу, към долината, в новото явление. Над повърхността се поклащаше островърх предмет. От единия му край изтичаше нещо като огън.

— Върху огъня — отговори Хем. — Това е ясно — дори за стари очи като твоите.

Кордовир се понадигна на дебелата си опашка, за да вижда по-добре. Предметът се отпусна върху почвата и огънят изчезна.

— Да погледнем ли по-отблизо? — попита Хем.

— Хайде. Май че имаме време... Чакай! Какъв ден е днес?

Хем пресметна наум после каза:

— Петият ден от лугат.

— Проклятие! — изруга Кордовир. — Трябва да си отивам вкъщи — да убия жена си.

— До залез слънце има още няколко часа — каза Хем. — Мисля, че ще имаш време и за едното, и за другото.

Кордовир се замисли:

— Не бих искал да закъснея.

— Знаеш колко съм бърз — каза Хем. — Ако закъснеем, ще избързам и ще я убия сам. Какво ще кажеш?

— Много благородно от твоя страна — похвали Кордовир младия си съплеменник и те двамата запълзяха по стръмния планински склон.

Двамата спряха пред металния предмет и замряха, подпрени на опашките си.

— По-голям е, отколкото си мислех — забеляза Кордовир, оглеждайки предмета. — Изглежда, е малко по-дълъг от селото, а на ширина му отстъпва приблизително два пъти.

Пропълзяха около предмета — оказа се, че металът е обработен.

В далечината залезе по-малкото слънце.

— Сигурно трябва да се връщаме — сети се Кордовир, забелязвайки, че се е стъмнило.

— Аз имам още време в запас — каза Хем, самодоволно играейки с мускулите си.

— Да, но всеки иска да убие жена си сам.

— Прави каквото искаш.

И двамата забързаха към селото.

Вкъщи жената на Кордовир привършваше готвенето на вечерята. Тя стоеше с гръб към вратата, както го изискваше етикетът. Кордовир я уби с един замах на опашката си. Извлече тялото навън и седна да вечеря.

След като похапна и поразмисли, той се отправи към Сборището. Хем — ех, тази нетърпелива младеж — вече беше там и разказваше за металния предмет. Сигурно е изгълтал наведнъж вечерята си — помисли Кордовир с лека неприязън.

Когато младежът свърши да говори, Кордовир сподели своите наблюдения. Към казаното от Хем той по същество добави една мисъл: вътре в металния предмет може да има разумни същества.

— Защо мислиш така? — попита Мишил, също старец.

— Първо, когато предметът се спускаше, се виждаше огън — обясни Кордовир. — Второ, когато предметът се спусна, огънят изгасна. Предполагам, че го е изгасило някакво същество.

— Не е задължително — възрази Мишил. Жителите на селото заспориха и се заседаха в одумки до късно след полунощ. После закриха събранието, погребяха убитите жени и се разотидоха по къщите си.

Лежейки в тъмнината, Кордовир разбра, че още не е изяснил отношението си към новото явление. Да допуснем, че там, вътре, има разумни същества, но нравствени ли са те? Правят ли разлика между добро и зло? „Съмнително е“ — каза си Кордовир и заспа.

На следващия ден цялото мъжко население на селото се отправи към металния предмет. Това беше правилно решение, доколкото в задълженията на самците влизаше изучаването на нови явления и ограничаване броя на самките. Всички се разположиха около предмета и започнаха да гадаят какво ли има там вътре.

— Там сигурно ще се окажат същества, подобни на нас — изказа мнение Есктел, по-големият брат на Хем. Кордовир поклати цялото си

тяло в знак на несъгласие.

— По-вероятно е да са чудовища — каза той. — Ако се вземе предвид...

— Не е задължително — възрази Есктел. — Помисли над логиката на нашето физическо развитие. На нас ни е напълно достатъчно едно око...

— Но във великия Безкрай — каза Кордовир — може да има толкова странни твари, повечето навярно неприличащи на нас. И сред безкрайно огромния...

— И все пак — вмъкна Есктел, — логиката на нашето развитие...

— Както вече казах — продължаваше Кордовир, — вероятността да приличат на нас, е безкрайно малка. Например този техен апарат. Нима ние бихме построили...

— Но ако се придържаме строго към логиката — настояваше Есктел, — то ще стане ясно...

Кордовир бе прекъснат за трети път. С едно движение на опашката си той отхвърли Есктел, който се удари в стената на металния предмет и рухна мъртъв.

— Винаги съм смятал, че брат ми е грубиян и невежа — каза Хем. — И така, ти за какво говореше?

Но Кордовир отново нямаше възможност да завърши. Парче метал, вградено в голямото метално тяло, изскърца, завъртя се, вдигна се и се появи нещо.

Кордовир веднага разбра, че е бил прав. Изпълзялото от отвора същество имаше две опашки. От долу до горе беше покрито с нещо непознато — отчасти метал, отчасти кожа. А цветът!

Кордовир потрепери.

Цветът напомняше мокра, обърната навън плът.

Всички местни жители се дръпнаха назад: какво ли ще прави това страшилище? Отначало то не правеше нищо. Просто стоеше върху повърхността на метала и движеше от една на друга страна приличащ на лък предмет, стърчащ над туловището му. Но самото туловище беше неподвижно и смисълът на жестовете му не се разбираше. Накрая съществото вдигна двете си пипала и издаде някакви звуци.

— Може би се опитва да ни съобщи нещо? — тихо попита Мишил.

В отговор се появиха още три създания. В пипалата си държаха металически тръбички. Обръщайки се един към друг, започнаха да издават някакви звуци.

— Нямаме нищо общо с тях — това е ясно — решително заяви Кордовир. — Възниква въпросът: нравствени ли са те?

Едно от съществата пропълзя надолу по металната обвивка и стъпи върху твърдата почва. Останалите насочиха надолу своите метални тръбички. Изглежда, това беше някаква религиозна церемония.

— Нима може такава гадост да бъде нравствена? — попита Кордовир, усещайки омерзение с цялата си кожа. Създанията се оказаха толкова гадни, каквито няма и в сънищата. Луковицата на върха на туловището — това навярно е глава, реши Кордовир, макар че такива глави не беше виждал през живота си. Но по средата на главата, на мястото на привичната гладка повърхност, стърчеше буца. От двете ѝ страни имаше две кръгли вдлъбнатини, а над всяка от тях по един израстък. В долната част на главата — ако това все пак беше глава — напъряно имаше бледорозов процеп като рана. Какво пък, реши Кордовир, ако пофантазираме малко, можем да го приемем за уста.

Но имаше и още нещо. Съществата правеха впечатление, че имат кости. Когато движеха крайниците си, движенията им не бяха гладки, плавни, вълнообразни, както при Хем и Кордовир, а по-скоро трескави и резки: така се люлеят клоните на дърветата.

— Боже господи! — изумено възкликна Гилриг, представител на средното поколение. — Трябва да ги убием, за да не се мъчат на този свят!

Подобни мисли възникнаха и у другите; жители на селото като вълна се втурнаха напред.

— Почакайте! — извика някой от младежите. — Нека да влезем във връзка с тях, ако това е възможно! Ами ако все пак са нравствени същества. Нали помните, Светът е огромен, всичко е възможно.

Кордовир се изказа за незабавно унищожение, но всички се спряха и заспориха. Със свойствената му дързост Хем плавно се приближи към съществото, което се спусна долу.

— Привет — каза той.

Съществото отговори нещо.

— Нищо не разбирам — каза Хем и започна да пълзи назад. Странното създание помахна със срасналите си пипала — ако това бяха пипала — и показа към едното от слънцата. После издаде някакъв звук.

— Да, наистина днес е топло — дружелюбно отговори Хем.

Страшилището показа под краката си и издаде друг звук.

— Тази година реколтата ни не е много добра — поддържаше Хем разговора.

Страшилището посочи към себе си и издаде нов звук.

— Вярно — съгласи се Хем. — Ти си по-страшен от чучело.

През това време местните жители изгладняха и запълзяха обратно към селото. Хем остана, заслушан в звуците, които съществото издаваше, а Кордовир, нервничейки, го чакаше.

— Знаеш ли — каза Хем, присъединявайки се към Кордовир, — мисля, че те искат да изучат нашия език. Или аз да науча техния.

— Не прави това! — възкликна Килгор, защото почувства смътно: бедата е близо.

— Изглежда, все пак ще се заема с това — промърмори Хем. Двамата се изкатериха на скалите, зад които се криеше селото им.

Привечер Кордовир отиде в хранилището на излишните самки и направи официално предложение на млада жена: няма ли да се съгласи тя да царства в неговия дом двадесет и пет дни. Естествено самката се съгласи с благодарност.

По пътя към къщи Кордовир срещна Хем, който се беше запътил към хранилището.

— Току-що убих жена си — съобщи Хем, макар че това и така беше ясно — иначе какво ще прави в хранилището за излишни самки?

— Утре пак ли се каниш да отидеш при тези страшилища? — попита Кордовир.

— Може би — отговори Хем. — Ако не се появи нещо по-ново.

— Най-важното е да се изясни — нравствени същества ли са или чудовища.

— Точно така! — съгласи се Хем и запълзя по-нататък.

Същата вечер, след вечеря, имаше Сборище. Всички се съгласиха, че съществата не могат да бъдат разумни. Кордовир с всички сили доказваше, че самата им външност говори за това. И че на подобна гадост сигурно са чужди всякакви нравствени устои, понятие

за добро и зло и най-важното, те не изпитват нужда да говорят истината.

Младежите не се съгласяваха — навярно затова, защото напоследък с новите явления стана трудно. Младите смятаха, че металният предмет е безспорно продукт на интелект. Интелектът автоматически предполага уменията да се отделя едно нещо от друго. Включително и доброто от злото. Чудесен спор се получи. Олгодел възрази на Араст и той го уби. Мавърт, личност, общо взето, спокойна, изведнъж се разгневи и уби тримата братя Холиан, но веднага беше убит от Хем, който гореше от желание да се бие. Даже излишните самки обсъждаха вълнуващия ги въпрос — чуваше се как спореха в хранилището на края на селото.

Изморени, но щастливи, жителите се прибраха по къщите.

Споровете продължиха почти цял месец. Но животът изобщо си течеше нормално. Сутрин жените излизаха от домовете, събираха храна, снасяха яйца. Занасяха яйцата в хранилището за излишни самки, където те се излюпваха. Както обикновено, на осем самки се раждаше един самец. Двадесет и пет дни след сватбата, а понякога и по-рано, всеки мъж убиваше жена си и си взимаше друга.

Мъжкото население ходеше до кораба да послуша как Хем усвоява чуждия език. После им омръзна и отново се захванаха да бродят по хълмовете и горите в търсене на нови явления.

Пришълците чудовища излизаха от кораба само когато се появяваше Хем.

Двадесет и четири дни след пристигането им Хем обяви, че е успял да постигне с тях някакво подобие на общуване.

— Казват, че са прилетели отдалеч — разказваше Хем една вечер на жителите на селото. — Че са двуполови, както и ние; че и са разумни като нас. И че се различават от нас, е, за това, казват, имало причини. Наистина, тук не ги разбрах добре.

— Но ако се съгласим с това, че са разумни — каза Мишил, — тогава ще трябва да повярваме и на всичко останало.

Всички се заклатиха в знак на съгласие.

— Казват, че не искат да се намесват в нашия живот, но ще се радват да ни наблюдават. Искат да дойдат в селото и да видят как живеем.

— Нека да дойдат — каза някой от младежите.

— Не! — изкрещя Кордовир. — Искате да пуснете злото в дома ни! Тези чудовища са коварни. Уверен съм, че те даже са способни... да излъжат.

Останалите старци се съгласиха, но сега се възмути младежта и се оказа, че Кордовир няма с какво да подкрепи зловещото си обвинение.

— Е, добре — възкликна Сил, — те изглеждат като чудовища, но съвсем не е задължително и да мислят като чудовища.

— Задължително е — възрази Кордовир, но мнозинството се съгласи със Сил.

Хем продължи разказа си:

— Предложиха ми — или на нас, не разбрах точно — разни метални предмети, които уж вършат разни работи. Не им казах, че това е нарушение на етикета: те, все едно, нищо не разбират от него.

Кордовир кимна. Растат младите! Хем поне започва да показва, че е усвоил някои правила на поведение.

— Те искат да дойдат в селото утре.

— Не! — извика Кордовир, но отново се оказа сред малцинството.

— Впрочем — спомни си Хем — между тях има няколко самки. Те имат яркочервени уста. Интересно е да се види как самците ще ги убиват. Утре е двадесет и петият ден, откакто са долетели.

Следващия ден съществата, бавно и с голям труд преминавайки през скалите, допълзяха в селото. Местните жители веднага забелязаха изключителната крехкост на крайниците им, крайната недодяланост на движенията им.

— Тук и не намирисва на красота — промърмори Кордовир. — И не можеш да ги различиш един от друг.

В селото съществата започнаха да се държат доста нескромно. Пълзейки, влизаха в къщите и изпълзяваха обратно. Непрекъснато бърбореха в хранилището за ненужни самки. Взимаха яйца и внимателно ги разглеждаха. Гледаха местните жители през някакви черни, блестящи предмети.

След обяд Рантан, един от старците, реши, че е време да свършва с жена си. Затова изблъска съществото, което разглеждаше дома му, и пречука своята благоверна.

Веднага двете същества нещо забърбориха и излязоха бързо от къщата.

Едното от тях се оказа самка с червена уста.

— Навярно той си е спомнил, че на него също му е време да убие жена си — предположи Хем.

Жителите чакаха, но нищо такова не се случи.

— Може би — заговори Рантан, — той иска някой друг да убие жена му. Може би у тях обичаят е такъв?

И без по-нататъшни размисления удари самката-чудовище с опашката си.

Тогава техният sameц издаде ужасен звук и насочи към Рантан металната тръбичка. Той уби Рантан.

— Странно — каза Мишил. — Това означава ли неодобрение?

Съществата, долетели в металния предмет — те бяха осем, — се притиснаха едно към друго. Един носеше убитата самка, останалите насочваха металните тръбички в различни посоки. Хем се приближи да попита какво става.

— Не разбрах — съобщи Хем, след като поговори с тях. — Те казаха думи, които не зная. Но, изглежда, че ни упрекуват в нещо.

Чудовищата започнаха да отстъпват назад. Точно тогава още един от местните реши, че е време, и уби жена си, която стоеше пред вратата. Чудовищата се спряха и отново заговориха бързо-бързо помежду си. След това размърдаха пипалата си, викайки Хем.

След като поговори с тях, Хем някак странно задвижи цялото си тяло.

— Ако правилно съм разбрал — каза той, — те ни заповядват да не убиваме повече нашите жени.

— Какво? — възкликна Кордовир, а заедно с него още десетина жители.

— Сега ще попитам отново. — И Хем се върна при чудовищата, които размахваха металните си тръбички, стиснати в пипалата. — Всичко е точно така — потвърди Хем.

Без да губи време напразно, той замахна с опашка — и едно от чудовищата отлетя на другия край на селския площад. Останалите чудовища веднага започнаха да отстъпват, прицелвайки се в местните със своите тръбички.

Когато се скриха, жителите на селото преброиха загубите — загинали бяха седемнадесет самци. Хем беше изчезнал някъде.

— Е, сега ще ми повярвате ли? — завика Кордовир. — Тези страшилища умишлено излъгаха! Те обещаха да се държат мирно, а после убиха седемнадесет от нас. Това не е просто безнравствено — това е предумишлено убийство!

За разумно същество такова нещо беше извън всички норми.

— Умишлено излъгаха! — изкрещя Кордовир страшните думи, задъхвайки се от омерзение. Мъжете рядко говореха за това, че някой може да излъже, това просто не се побираше в главите им.

Жителите на селото бяха извън себе си от ярост и отвращение: те с пълна сила почувстваха какво представлява едно лъжливо същество. При това чудовищата извършиха предумишлено убийство!

Изглеждаше, че най-страшният кошмар се превърна в реалност. Изведнъж се изясни, че тези създания не убиха нито една самка. Излиза, че на своите самки те разрешават да се плодят без никакви задръжки? От такава мисъл ще му прилошее даже на здрав мъж!

Излишните самки се изсипаха от своето хранилище и заедно с жените поискаха обяснение, какво се е случило. Получавайки отговор, те възнегодуваха двойно повече от мъжете, което изобщо е свойствено на женската природа.

— Убийте ги! — виеха излишните самки. — Не им позволявайте да посягат на нашите обичаи. Не им позволявайте да сеят безнравственост!

— Прави са — тъжно каза Хем. — Трябваше да предвидя нещо такова.

— Убийте ги незабавно! — дереше се една самка.

Тя беше излишна и все още нямаше име, но с лихва компенсираше този недостатък с това, че беше ярка личност.

— Ние, жените, искаме само едно: да живеем нравствен и скромн живот, да мътим яйца в хранилището, докато не дойде време да се омъжим. А после — двадесет и пет до екстаз наситени дни! Нима можем да искаме повече? Тези чудовища посягат на нашия начин на живот! Искат да ни превърнат в такива уроди, каквито са самите те.

— Е, сега убедихте ли се? — завика Кордовир на мъжете. — Предупреждавах ви, опитвах се да ви обясня, но не ми обърнахте

внимание. А младежта е длъжна да слуша старите в минута на опасност.

Той така се разяри, че с удар на опашката си уби двама младоци. Останалите заръкопляскаха.

— Да ги изгоним! — поиска Кордовир. — Ако ли не — те ще ни развратят!

И всички самки се втурнаха да убиват чудовищата.

— Те имат смъртоносни тръбички — забеляза Хем. — Самките знаят ли?

— Мисля, че не — каза Кордовир. Сега той се беше успокоил напълно. — Най-добре ги догони и ги предупреди.

— Изморен съм — недоволно каза Хем. — През цялото време бях преводач. Може би ти ще ги догониш?

— Добре, хайде да ги догоним заедно — каза Кордовир, на когото омръзнаха капризите на Хем. Заедно с половината село те се запътиха след самките.

Догониха ги край скалата, възвишаваща се над металния предмет. Докато Хем разказваше за смъртоносните тръби, Кордовир мислеше.

— Хвърляйте камъни по тях! — нареди той на самките. — Може би ще успеете да пробиете металната обвивка.

Самките усърдно се заловиха за работа и от скалата надолу се посипаха камъни. Някои наистина улучиха кораба. Оттам веднага излетяха струйки червен пламък и някои от самките загинаха. Почвата се затресе.

— Отстъпваме назад! — разпореди се Кордовир. — Самките ще се справят и без нас, а на мен ми се вие свят от този трясък.

И заедно с другите самци се отдалечи на безопасно разстояние, за да следят събитията оттам.

Самките падаха като покосени, но жителки на други села веднага заместваха загиналите — бяха дочули за опасността. Те се сражаваха за своите жилища, за своите права, сражаваха се с нечувана ярост, по-добре от който и да е самец. Излитащите от кораба огнени езици се носеха по цялата скала, но огънят освобождаваше камъните и те като град барабаняха по метала. Най-последно от единия край на металния предмет изригна голям пламък.

Започна свличане, но непонятният предмет вече се издигна във въздуха. Той едва не се вряза в планината. После постепенно набра височина, превърна се в малка точка на фона на голямото слънце. И изчезна.

Вечерта се разбра, че са загинали петдесет и три самки. Това беше много добре дошло: броят на излишните самки намаля. Проблемът с тях беше много остър — нали с един удар селото се лиши от седемнадесет самци.

Кордовир се пръскаше от гордост. Жена му доблестно се сражава и загина в боя, но той веднага взе нова.

— Е, известно време ще се наложи да се убиват жените по-често от веднъж на двадесет и пет дни — каза той на вечерния Събор. — Докато положението не се нормализира.

Останалите живи самки го чуха от хранилището и бясно заръкопляскаха.

— Интересно накъде полетяха? — попита Хем, обръщайки се едновременно към всички.

— Ще търсят някакви беззащитни твари, за да ги поробят — предположи Кордовир.

— Не е задължително — откликна Мишил, поставяйки начало на поредния вечерен спор.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 47,48/1990 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.